

FRANCESC CIVIL I CASTELLVÍ (1895-1990)

JORDI RIFÉ I SANTALÓ I JOSEP MARIA GREGORI

Francesc Civil nasqué a Molins de Rei (Baix Llobregat) el 12 de març del 1895, fill de Miquel Civil i Bogunyà –músic d'ofici– i d'Elvira Castellví i González. Fou el darrer de deu germans, alguns d'ells religiosos i víctimes de la persecució durant la Guerra Civil. Josep, el germà gran i padrí d'en Francesc, era pianista i compositor, i d'altres com Aleix i Miquel van tenir també una formació musical.

Dins l'ambient familiar i de la mà del seu pare descobrí el món de la música, que el portà a ingressar a l'Escolania de Montserrat (1903-1907), on fou deixeble del pare Guzmán i company d'estudis de David Pujol. Ben aviat va anar a estudiar a França: a Étampes, entre 1908 i 1910, i a la *Schola Cantorum* de París, entre 1913 i 1917, on va completar la seva formació pianística amb Ferdinand Motte-Lacroix i la composició amb Vincent d'Indy. Entre 1917 i 1924 romangué a Figueres i a partir del 1924 –llevat de l'exili que el portà de nou a França durant els anys de la Guerra Civil– i fins al seu traspàs, residí a Girona. És en aquesta darrera i llarga etapa de la seva vida, on Francesc Civil va projectar els fruits del seu aprenentatge en la quàdruple dimensió de compositor, intèrpret, pedagog i musicòleg, essent una figura clau en la vida musical de la Girona del present segle.

El testimoniatge compositiu de Francesc Civil palesa la delicadesa d'un llenguatge, subtil i amarat de finor, on el sentir de la seva modernitat emana amb una natural fluïdesa. El mestre Civil va conrear tan el repertori vocal de la música litúrgica, religiosa i profana –en què cal fer menció de les seves conegudes harmonitzacions de nades catalanes– com l'instrumental, en què el gènere sardanístic hi ocupa un espai important.

Des de la seva faceta d'intèrpret exercí una múltiple dedicació a la vida musical, gironina de mitjan de segle: va dirigir el cor embrionari que ben aviat es convertí en la Coral Polifònica de Girona, com a pianista va prendre part en diverses formacions cambrístiques de la ciutat i actuava de pianista acompanyant el cinema. A partir del 1925 va assumir les funcions –encara que no la titularitat a causa de la seva condició laical– del magisteri de l'orgue de la catedral, i en fou

nomenat organista honorari i perpetu el 1954. El mestre Civil excel·lí en l'art de la improvisació amb tal grau de virtuosisme que el record de les seves interpretacions a l'orgue de la Seu és encara present entre els gironins. Francesc Civil va professar la seva guia i el seu mestratge damunt nombroses generacions de músics, i cal dir que la seva faceta de pedagog el va menar a ser l'impulsor, el 1936, de la fundació de l'Escola Municipal de Música –que es convertiria més endavant en el Conservatori Isaac Albéniz de Girona– de la qual en fou el director des del 1942 fins a la seva jubilació, el 1965.

Posseït pel «virus de la musicologia», tal com ell mateix deia amb aquell toc de picardia que el caracteritzava, el mestre Civil va aplicar els seus esforços a la recuperació de les dades biogràfiques dels compositors de les comarques gironines, acomplint una musicologia històrica arrelada a la historiografia local, que prengué la ciutat de Girona com a epicentre.

La recomposició dels magisteris de capella i de l'orgue de la catedral marcà una de les fites rectores de les seves recerques documentals (*Anuario Musical*, IX/1954, XV/1960; *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XIX/1968-1969, XXI/1972-1973), i també l'edició de les obres dels seus compositors (Tomàs Cirera, Joan Verdalet, Joan Pusalgues). L'abast de divulgació d'aspectes i notícies musicals de Girona, Sant Joan de les Abadesses i Castelló d'Empúries aparegueren en una tretzena d'articles que signà entre 1966 i 1977 a la *Revista de Girona*. Les seves visites als arxius de la diòcesi gironina, des dels de Canet de Mar als de Sant Esteve d'Olot, Santa Pau dels Arcs i d'altres, li permeteren aplegar una ingent quantitat de dades que van cristal·litzar en la redacció d'*El fet musical a les comarques gironines* (Caixa de Pensions, Girona, 1969) i en posteriors articles sobre la música a Olot (*Annals Olotins*, 1977, *Amics del Comtat de Besalú*, 1973), i també les edicions de música de teclat (amb obres d'A. Mestres, S. Arnabat, F. Vilar, J. Lamarca i J. Elies per a Unió Musical Espanyola, 1972 i 1974) i la darrera edició que féu del Cançoner d'Olot del s. XVII, sota el títol de *Cançoner de la Garrotxa* (Diputació de Girona, 1982).

Francesc Civil rebé en aquest món nombroses distincions i premis per la seva tasca compositiva i musicològica, i fou sovint convidat a formar part de jurats de concursos musicals. L'*Aula de Música Francesc Civil* de la Universitat de Girona duu el seu nom des de l'homenatge que, el que llavors era Col·legi Universitari de Girona –adscrit a la Universitat Autònoma de Barcelona– li va retre el 1980. Enguany s'escau el centenari del seu naixement.